

Statenmededeling

Onderwerp

VTH-opdracht 2026

Datum

17 november 2025

Documentnummer

GS: 6195104

PS: 6224476

Programma

Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

De VTH-opdracht 2026 voor de drie Noord-Brabantse omgevingsdiensten voor de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) in 2026.

Aanleiding

De omgevingsdiensten voeren in opdracht van Gedeputeerde Staten de wettelijke provinciale taken uit op het gebied van VTH. De opdracht aan de drie Brabantse omgevingsdiensten voor de uitvoering van de VTH-taken wordt jaarlijks door GS vastgesteld en verstrekt aan de drie omgevingsdiensten.

Met deze statenmededeling informeren wij u over de aard en omvang van de VTH-opdracht 2026 aan de omgevingsdiensten. Op 29 augustus heeft er een oordeelsvormende themabijeenkomst rondom de VTH-opdracht 2026 plaatsgevonden. Bij deze bijeenkomst heeft u input mee kunnen geven en vragen kunnen stellen. Wij hebben uw input daar waar mogelijk verwerkt.

Bevoegdheid

GS is als bevoegd gezag belast met de uitvoering van een aantal wettelijke taken op het gebied van de fysieke leefomgeving. Dit betekent dat GS opdracht verleent aan de omgevingsdiensten voor werkzaamheden inzake vergunningverlening, toezicht en handhaving, voortvloeiende uit voornoemde wettelijke taken. De opdracht zorgt ook voor een gelijke uitvoering van provinciale VTH-taken op het grondgebied van de provincie.

GS heeft, voor zover de opdracht strekt, het mandaat voor besluitvorming en handelen aan de directeuren van de drie omgevingsdiensten verleend. GS blijft het bevoegde gezag en eindverantwoordelijk voor de besluiten die hieruit volgen.

Rollen en belangen

De opdrachtgevende rol en dus ook de VTH-opdracht van de provincie aan deze omgevingsdiensten is een verantwoordelijkheid van GS. Provinciale Staten hebben een controlerende rol op de invulling van deze opdrachtgevende rol door GS. Gedeputeerde Boelema heeft deze taak in haar portefeuille.

Datum

17 november 2025

Documentnummer

GS : 6195104

PS : 6224476

Kernboodschap

1. De samenstelling van deze opdracht is tot stand gekomen na uitgebreide samenwerking met de drie omgevingsdiensten.

In deze VTH-opdracht 2026 zijn de uitkomsten verwerkt van dialoogsessies met de omgevingsdiensten, in vergelijking met en actualisatie van de VTH-opdracht 2025. Het gaat hierbij om wijzigingen in de aantallen (vergunningen, controles) en andere beleidsaccenten. Ook nemen we aanpassingen mee met betrekking tot autonome ontwikkelingen waarover consensus is met de omgevingsdiensten. Tevens is rekening gehouden met indexering.

Voor de doorvertaling van nieuw provinciaal beleid als gevolg van de vastgestelde beleidskaders en uitvoeringsagenda's (o.a. Milieu, Water- & Bodem, Natuur en Energie) is hier in 2025 al mee gestart. In 2026 worden nog nadere slagen gemaakt (o.a. bij KRW-doelen en aanpak indirecte lozingen, ZZS, toezicht op energiesparingsvoorschriften). De systematiek van de opdrachtverlening is flexibel, om gedurende het jaar de opdracht bij te kunnen stellen met behulp van aanvullende opdrachten.

Op 28 oktober bent u geïnformeerd over het voornemen tot [bijstelling van de aanpak](#) voor stikstofreductie door het stellen van ammoniakemissie-eisen aan veehouderijen in de omgevingsverordening. Hierin geeft GS aan over te schakelen op een aanpak met stikstofreductie als passende maatregel. Met deze bijstellingsaanpak wordt de natuurvergunningplicht vervangen door een meldplicht. Deze aanpak kent veel consequenties voor de VTH-uitvoering die op dit moment niet volledig te overzien zijn. De uitwerking van deze bijstellingsaanpak wordt momenteel nog opgesteld, zoals de menukaart, aanpassing van bijlage 6 van de verordening en de routekaart veehouderijen. Dit is noodzakelijk om met de omgevingsdiensten de uitvoering te organiseren. Dit is in lijn met de aangenomen [Motie M141-2025 Uitvoering Brabant Open](#) (7 november), waarin onder meer wordt gevraagd te onderzoeken of voor de uitvoering van dit beleid genoeg capaciteit (mensen en middelen) voorhanden is.

De procedure voor de aanpassing van de Omgevingsverordening loopt nog. De bijstellingsaanpak wordt nog uitgewerkt. De effecten van deze aanpassing zijn derhalve nog niet verwerkt in de VTH Opdracht zoals deze nu voorligt.

2. *De opdrachtwaarde 2026 (waarin de implicaties van de bijstelling van de aanpak ammoniakemissie-eisen veehouderij niet zit verdisconteerd) is € 34.035.989, met de volgende onderverdeling:*

€ 14.911.444 Omgevingsdienst Midden en West-Brabant (OMWB)

€ 11.271.576 Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)

€ 7.852.970 Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)

Datum

17 november 2025

Documentnummer

GS : 6195104

PS : 6224476

Met deze opdracht neemt de provincie Noord-Brabant gemiddeld pakweg 35% van het totale opdrachtvolume van de Brabantse omgevingsdiensten voor haar rekening.

De provincie draagt jaarlijks bij aan collectieve VTH-taken die omgevingsdiensten opdracht-overstijgend uitvoeren voor al hun deelnemers, zoals regionale projecten, BPO (Brabants Platform Omgevingsrecht), ketengericht werken, werken onder de Omgevingswet, etc. Voor 2026 is dat € 1,5 miljoen¹. Hiermee komt de waarde van de opdrachtverstrekking aan de omgevingsdiensten (zonder implementatie van de gewijzigde aanpak) uit op € 35,5 miljoen.

Ten slotte worden er gedurende het uitvoeringsjaar aanvullende opdrachten verstrekt aan de omgevingsdiensten. In de statenmededeling bij de verantwoording over de uitvoering van de VTH-opdracht wordt ingegaan op de realisatiecijfers hiervan.

De structurele VTH-opdracht vloeit voort uit wettelijke (uitvoerings-)taken. Daarnaast wordt het instrument van vergunningverlening, toezicht en handhaving aanvullend ingezet voor provinciale ambities op thema's zoals milieu (ZZS), water (KRW), energie, circulaire economie, agrarische ontwikkeling en natuur. De aanvullende inzet (tijdelijke intensivering) land in incidentele aanvullende opdrachten.

3. *Er zijn bijzondere financiële ontwikkelingen*

A. *De stikstofproblematiek heeft invloed op Natura 2000-opdrachten en de legesinkomsten van (omgevings-)vergunningen Natura 2000.*

De opdrachten aan de omgevingsdiensten worden normaliter geprogrammeerd op basis van aantallen, kengetallen en normatieve kosten. Bij enkele opdrachten is de output nog onzeker door de ontwikkelingen met betrekking tot stikstof. We hebben hierdoor bij enkele opdrachten de beschikbare capaciteit laten meewegen in de opdrachtwaarde. Om leegloop te voorkomen heeft ook herverdeling tussen opdrachten plaatsgevonden. Per saldo drukt dit de opdrachtwaarde met € 1,3 miljoen.

In de vastgestelde begroting 2026 is daarvoor € 2,0 miljoen begroot aan legesinkomsten gebiedsbescherming. Hiervan is in die begroting € 1,6

¹ Inclusief SSiB van € 0,3 miljoen

miljoen voorzichtigheidshalve afgeschaald. Per saldo is in de begroting dus uitgegaan van € 0,4 miljoen aan legesinkomsten op dit onderdeel.

In het [voornemen tot aanpassing van de ammoniakemissie-eisen](#) is opgenomen dat ondernemers de mogelijkheid hebben om hun aanvraag in te trekken en hiervoor geen leges worden geheven. Dit geeft een aanvullend negatief effect op de legesinkomsten voor de gebiedsbescherming.

B. Dit is de derde VTH-opdracht onder het regime van de Omgevingswet.

Er zijn - in tegenstelling tot de twee voorafgaande jaren - geen aanvullende kosten opgenomen met betrekking tot de Omgevingswet. De praktijk laat tot dusver zien dat er buiten het VTH-programma geen aanvullende kosten komen in de opdrachtverlening.

Bij de legesopbrengsten is uitgegaan van € 0,6 miljoen aan milieuleges als onderdeel van de totale legesopbrengsten. Dit is gebaseerd op een stelpost op basis van beperkte ervaringsgegevens.

Datum

17 november 2025

Documentnummer

GS : 6195104

PS : 6224476

Consequenties

1. De provinciale uitgaven passen in 2026 binnen het provinciale budget.

Naast de € 35,5 miljoen aan uitgaven uit de VTH-opdracht houden we rekening met € 1,0 miljoen aanvullende opdrachten in 2026. Hierbij is vooralsnog geen rekening gehouden met de gewijzigde aanpak ammoniakemissie-eisen.

Daarnaast houden we rekening met € 0,5 miljoen extra kosten voor het herijken van enkele deelopdrachten.

Gezamenlijk is dit € 37,1 miljoen.

De dekking hiervan is:

- € 34,0 miljoen door reguliere middelen
- € 4,9 miljoen gedekt door leges

Per saldo is de dekking € 38,9 miljoen.

De VTH-opdracht 2026 leidt hiermee tot een her-planning van de egalisatiereserve VTH bij Burap-I 2026.

2. Diverse ontwikkelingen hebben aanzienlijke impact op de VTH-opdracht.

Het gaat onder andere over de volgende onderwerpen:

- De gevolgen van de bijstelling van de aanpak met ammoniakemissie-eisen van veehouderijen voor de VTH-uitvoering. Naast deze eerder genoemde onzekerheden, zijn er ook gevolgen van het Intrekkingenbeleid van latente ruimte bij zowel Industrie als Agrarisch, en van beleidsontwikkelingen over gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de overgangsggebieden en het mogelijk instellen van een rekenkundige ondergrens. Deze onderwerpen zijn nog niet verwerkt in de VTH-opdracht 2026 en zullen, mits voor de

omgevingsdiensten uitvoerbaar, de komende periode uitgewerkt en vertaald worden via bijstelling van de opdracht en via aanvullende opdrachten.

- Het intrekingsbeleid voor latente stikstofruimte in natuurtoestemmingen is op 20 mei 2025 vastgesteld door GS. Daarmee is de maatwerkaanpak voor de grootste industriële bedrijven van kracht en heeft de ontwerpverordening voor de regels voor veehouderijen de zienswijzeperiode doorlopen. Middels een statenvoorstel wordt de wijziging aan PS ter besluitvorming aangeboden op 12 december 2025.
- Ten aanzien van de Overgangsgebieden worden plannen gemaakt om activiteiten mogelijk te maken via de beheerplannen zodanig dat de overlast voor N2000 gebieden zoveel mogelijk beperkt blijft.
- In het kader van soortenbescherming is er in 2025 een adequaat toezichtniveau vastgesteld. Dit vormt de basis waarop toezicht en handhaving op dit thema risicogericht kan worden geprioriteerd en de dienst haar uitvoering in 2026 kan programmeren. Naast inzet op gebiedsontheffingen en SoortenManagementPlannen (SMP) vindt aanvullend toezicht plaats op het Natuurvriendelijk Isoleren (NVI).
- Met betrekking tot het traject KRW-impuls en de illegale lozingen heeft een bijstelling plaatsgevonden met betrekking tot het plan van aanpak voor komende jaren. U wordt Hierover in Q2 geïnformeerd tijdens een update van de KRW-impuls.
- Na afronding van het interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP-VTH) hebben de partijen in het stelsel (Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en Omgevingsdienst NL) op 16 januari 2025 samenwerkingsafspraken ondertekend. Hierin is vastgelegd dat partijen gezamenlijk aan de slag gaan met de producten en acties uit het IBP-VTH. Programma VTH werkt samen met IPO en met de omgevingsdiensten aan de verdere uitwerking van een aantal onderdelen, zoals de ontwikkeling van nieuwe kwaliteitscriteria en de financieringssysteem van de Omgevingsdiensten, en het landelijk digitaal VTH-stelsel.
- Inzet op data-gestuurd werken en AI staat ook voor de Omgevingsdiensten de komende jaren op de agenda. Er is de laatste jaren al fors ingezet op thema's als energiebesparing, veehouderijen en branche-aanpak toezicht nieuwe stijl waarbij. Hierbij wordt gebruik gemaakt van digitale checklists, en toezichtdata wordt gegenereerd voor toekomstige programmering. Voor komende jaren staan ontwikkelingen rondom de AADV (Altijd actuele digitale vergunning), het voldoen aan de Woo (Wet open overheid) en het voldoen aan de WMEBV (wet modernisering elektronische bestuurlijk verkeer) op de agenda bij de omgevingsdiensten.
- Ook in 2026 moeten we nog stappen zetten met betrekking tot het werken onder de Omgevingswet. Hoewel de Omgevingswet per 1 januari 2024 in werking is getreden, hadden we ook in 2025 nog te

Datum

17 november 2025

Documentnummer

GS : 6195104

PS : 6224476

maken met de afhandeling van veel aanvragen onder de oude wetgeving. Hierdoor liepen oude en nieuwe processen in (2024 en) 2025 parallel. Daar zal ook in 2026 sprake van zijn en is verdere doorontwikkeling rondom het gebruik van systemen en processen onder de Omgevingswet nog nodig.

- De Omgevingswet vraagt aan overheden cyclisch te werken en daarvoor de instrumenten in te richten en te benutten die de Omgevingswet beschikbaar stelt. Voor een goede doorvertaling van verzoektaken vanuit ontwikkelprogramma's naar de programmering en inzet van VTH is het nodig om beleidsdoelen, beleidsresultaten en acties concreet vast te stellen; VTH is het sluitstuk van cyclisch werken.
- Aspecten voortvloeiend uit de Omgevingswet en de Implementatie van aspecten uit het landelijke traject rond de Versterking VTH Stelsel zullen een plek krijgen bij de actualisatie van het Instrumenteel Kader VTH. Dit Instrumenteel Kader vormt de basis voor verdere ontwikkelingen voor de komende jaren op het gebied van VTH in Brabant. Voorbeelden van thema's die hierbij een rol spelen zijn datagestuurde werken, outcomegericht werken en rapporteren, en versterking van de beleids- en uitvoeringscyclus (BIG 8).

Datum

17 november 2025

Documentnummer

GS : 6195104

PS : 6224476

Communicatie

De opdrachtbrief wordt gelijktijdig aan de drie omgevingsdiensten verzonden en is geldig van 1 januari 2026 tot en met 31 december 2026. Per omgevingsdienst is een opdrachtbrief opgenomen in het dossier. Er vindt over deze opdracht geen verdere actieve communicatie plaats.

Vervolg

Net als andere jaren wordt u rond mei geïnformeerd over de realisatie van het VTH-programma 2025. Tevens zullen wij voor de zomervakantie een themabijeenkomst organiseren over de VTH-opdracht 2027, waarin u eventuele accenten voor 2027 kunt benoemen.

Bijlagen

- VTH Opdracht 2026

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

mr. I.R. Adema

drs. G.H.E. Derks MPA